

Analysis and Prioritization of Tourism Target Villages in Lorestan Province with a Sustainable Development Approach

Zienab Hajari,^{1✉} , Mehran Zand² , Maryam Rahmati,³ , Bahman Mir⁴

1. Ph.D. Candidate in Climatology at Tarbiat Modares University. Email: zienabhajari@gmail.com

2. Associate Research Professor, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Soil Conservation and Watershed Management Research Institute. Email: mehran.lashanizand@gmail.com

3. Visiting Professor, Department of Geography, Lorestan University. Email: m.rahmati109@ut.ac.ir

4. Employee of the General Department of Cultural Heritage, Tourism, and Handicrafts of Lorestan Province.

Email: bahman.mir56@gmail.com

Article Info

Article type
Research Article

Article history:

Received
6 February 2026
Received in revised form
12 April 2026
Accepted
12 May 2026
Available online
13 June 2026

Keywords:

Friedman Test,
Sustainable Tourism
Development,
Ranking of Target Villages,
Strategic Planning,
Lorestan.

ABSTRACT

Objective: Wastewater treatment using the adsorption process offers dual benefits (i.e., water purification and waste management). Therefore, identifying and developing an accessible, cost-effective, and highly efficient adsorbent for the effective and easy removal of heavy metal ions is essential. Natural materials such as clay minerals, zeolites, and biosorbents are widely recognized as effective and economical adsorbents for removing low concentrations of metal ions. Zeolite minerals are porous materials whose crystalline structure acts like a molecular sieve. Due to their open channels in the lattice, they allow certain ions to pass through while adsorbing others onto their surface. This study aimed to investigate the effect of natural (micron) zeolite and zeolite nanoparticles on the removal of nickel(II) from nickel-contaminated water.

Method: In this study, zeolite nanoparticles were obtained from micro-zeolite powder using a mechanical crystalline ball milling method (600 rpm, 30 hours). XRD, PSA, and SEM analyses were performed to characterize the produced nanoparticles.

Results: The effects of zeolite adsorbent size, solution pH, and salinity on nickel removal efficiency were evaluated at different levels. The optimal pH for maximum nickel removal was found to be 6.5. The results showed that the Langmuir isotherm, with a correlation coefficient of 0.982, was a more suitable model for describing nickel adsorption by nano-zeolite from aqueous solutions. The maximum adsorption capacity for nickel was 58 mg/g, indicating the excellent potential of nano-zeolite for the removal of divalent nickel from aqueous solutions.

Conclusions: The use of inexpensive, safe, and biodegradable nano-adsorbents combined with physical methods can be a practical approach for remediating heavy metal pollution in unsafe waters.

Cite this article: Hajari, Z., Zand, M., Rahmati, M. Mir, B. (2026). Analysis and Prioritization of Tourism Target Villages in Lorestan Province with a Sustainable Development Approach, 1(1), 116-130.
<https://doi.org/10.22034/fersd.2026.1.8.1>

© © Author(s) retain the copyright and full publishing rights

Publisher: : Lorestan University.

DOI: <https://doi.org/10.22034/fersd.2026.1.8.1>

1. Introduction

In recent decades, rural tourism has been recognized as a complementary strategy alongside agriculture to address rural development challenges such as poverty, unemployment, and migration (Sharpley, 2002). This form of tourism, emphasizing the utilization of local capacities, can play a significant role in empowering local communities, creating employment, and diversifying the rural economy (Sharifzadeh & Moradinejad, 2002). However, tourism is inherently an activity with both positive and negative consequences. Increased awareness of its negative impacts has led to a transition from traditional models toward the "sustainable tourism development" paradigm, which seeks to establish a dynamic balance among economic, socio-cultural, and environmental dimensions (Choi et al., 2006).

2. Methodology

Lorestan Province, with an area of approximately 28,157.84 km², is located in southwestern Iran between 33° to 40° north latitude and 46°50' east longitude. This research is applied in purpose and descriptive-analytical in nature. Data were collected using documentary and field methods. The statistical population consisted of 10 experts from the Cultural Heritage, Tourism, and Handicrafts Department of Lorestan Province, selected

Scientific prioritization of areas based on multiple criteria has become a necessary condition for effective planning (Khoshnazar et al., 2013), particularly in identifying "target tourism villages" as centers with historical, natural, and cultural attractions. Lorestan Province, with its mountainous location in the Zagros range, possesses significant natural and cultural richness. However, the lack of a strategic assessment for resource concentration appears to be an obstacle to optimal utilization of these potentials. This study aims to prioritize tourism target villages in Lorestan Province using economic, environmental, and socio-cultural indicators, providing a scientific framework for managers' decision-making and guiding investments toward sustainable development

through purposeful and snowball sampling. A researcher-made questionnaire was designed based on indicators extracted from documentary studies, covering three dimensions: economic, environmental, and socio-cultural. Validity was confirmed by expert opinions, and reliability was verified using Cronbach's alpha (0.94). For data analysis and prioritization, the non-parametric Friedman test was used in SPSS software.

3. Results

The Friedman test results ($p < 0.01$) confirmed significant differences between the priorities perceived by experts. **Gosheh Shahnesah** village was identified as the top priority, ranking first in economic and socio-cultural dimensions and second in the

environmental dimension. **Sang-e-Tarashan** and **Robat-e-Namaki** ranked second and third, respectively. In contrast, **Bisheh** village, despite having exceptional natural attractions, ranked lower due to social tensions and environmental crisis

(highest pollution rank). Detailed analysis revealed that Sang-e-Tarashan excelled economically (55.5%) but showed vulnerability in land resources (rank 5). Vanai and Chenar

4. Discussion

The findings clearly demonstrate that successful rural tourism development requires a simultaneous balance among economic, socio-cultural, and environmental dimensions. Gosheh Shahneshah exemplifies this balance, making it an ideal model for sustainable development. In contrast, Bisheh village's situation is instructive: despite having the famous Bisheh Waterfall, it could not be recommended as a target village due to local community reluctance and severe environmental degradation from lack of basic waste management infrastructure. This confirms that natural attractions alone do not guarantee tourism success. The results align with previous studies showing environmental sustainability often lags behind economic and social dimensions in Iranian target villages (Mahdavi, 2011; Bozarjomehri et al., 2015). The study emphasizes that selection and development of target villages require a systemic perspective beyond mere attraction examination.

5. Conclusion

This research successfully prioritized six tourism target villages in Lorestan Province based on sustainability indicators. Gosheh Shahneshah emerged as the top priority due to its balanced performance across all three dimensions. Sang-e-Tarashan and Robat-e-

Gerit demonstrated weaknesses in investment attraction and social satisfaction, requiring targeted remedial planning.

Namaki followed as second and third priorities. Bisheh village, despite its natural attractions, requires urgent attention to social and environmental challenges before any development. The study confirms that successful rural tourism depends on the simultaneous combination of economic capacity, host community acceptance, and environmental commitment.

Recommendations:

Typology-based development: Sustainability-oriented villages (Gosheh Shahneshah) as models; economy-oriented villages (Sang-e-Tarashan) with environmental risk management; heritage-oriented villages (Robat-e-Namaki, Bisheh) with responsible tourism.

Institutional actions: Formulate a "Sustainability Requirements" document for target villages; establish a tripartite committee (local community, investors, NGOs) in each village; launch the "Lorestan Tourism Companion" platform for training and awareness.

Future research: Conduct qualitative studies on social dissatisfaction and environmental degradation; expand the model with new indicators such as climate resilience and digitalization.

Author Contributions

In the preparation and writing of this article, all authors have contributed equally. All stages of the research, from study design and data

collection to analysis of results and final writing of the article, are the result of collaboration and collective agreement of all authors.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors

Acknowledgements

We are very grateful to everyone who assisted us in conducting this research.

Ethical Considerations

All authors affirm that this research was conducted in accordance with ethical standards,

with no data fabrication, falsification, or plagiarism

Funding

This research was conducted with the support of the [Institutional Name]. The authors

would like to express their sincere gratitude and appreciation to these institutions for their valuable support.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

تحلیل و اولویت‌بندی روستاهای هدف گردشگری استان لرستان با رویکرد توسعه پایدار

زینب حاجری ^۱، مهران زند ^۲، مریم رحمتی ^۳، بهمن میر ^۴

۱. دانشجوی دکتری آب و هواشناسی دانشگاه تربیت مدرس. رایانامه: zienabhajari@gmail.com

۲. دانشیار پژوهشی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، پژوهشکده حفاظت خاک. رایانامه: mehran.lashanizand@gmail.com

۳. مدرس گروه جغرافیا دانشگاه لرستان. رایانامه: m.rahmati109@ut.ac.ir

۴. کارمند اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان لرستان. رایانامه: bahman.mir56@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۱۷

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۱/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۲۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۳/۲۵

کلیدواژه‌ها:

آزمون فریدمن،

توسعه پایدار گردشگری،

رتبه‌بندی روستاهای هدف،

برنامه‌ریزی راهبردی،

لرستان.

هدف: گردشگری روستایی در دهه‌های اخیر به‌عنوان ابزاری کارآمد برای ایجاد اشتغال پایدار، درآمدزایی و کاهش مهاجرت روستاییان مورد توجه قرار گرفته است. این پژوهش با هدف اولویت‌بندی شش روستای هدف گردشگری استان لرستان (گوشه شهنشاه، سنگ‌تراشان، رباط نمکی و سه روستای دیگر) با در نظر گرفتن سه شاخص اصلی اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و زیست‌محیطی طراحی شده است. این پژوهش نه تنها به دنبال رتبه‌بندی روستاهاست، بلکه تلاش دارد با تحلیل علمی، الگویی راهبردی برای تخصیص منابع محدود به مکان‌هایی با بیشترین تأثیر در توسعه منطقه‌ای ارائه دهد.

روش‌ها: جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۰ نفر از کارشناسان خبره اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان لرستان بود. داده‌های اولیه از طریق پرسشنامه‌های طراحی شده مبتنی بر شاخص‌های استخراج شده از منابع معتبر گردآوری شد. برای سنجش پایایی متغیرها از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که نشان‌دهنده همگنی مناسب گویه‌ها بود. سپس برای ارزیابی تفاوت معناداری بین اولویت‌ها و رتبه‌بندی نهایی روستاها، آزمون فریدمن در محیط نرم‌افزار SPSS اجرا شد.

نتایج: نتایج پژوهش نشان داد که روستای گوشه شهنشاه با کسب رتبه نخست در ابعاد اقتصادی و اجتماعی-فرهنگی، به‌عنوان اولویت اصلی برای تبدیل به روستای هدف گردشگری شناخته می‌شود. در بعد زیست‌محیطی این روستا در اولویت دوم قرار گرفت که نشان‌دهنده توازن نسبی آن در میان معیارهای پایداری است. پس از آن، روستاهای سنگ‌تراشان و رباط نمکی به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفتند.

نتیجه‌گیری: این رتبه‌بندی نه تنها برتری یک روستا را مشخص می‌کند، بلکه الگویی سلسله‌مراتبی را برای توسعه هماهنگ گردشگری در سطح استان ترسیم می‌نماید. نتایج این پژوهش می‌تواند به عنوان مبنایی برای برنامه‌ریزی راهبردی و تخصیص بهینه منابع در توسعه گردشگری روستایی استان لرستان مورد استفاده قرار گیرد.

استناد: حاجری، ز.، زند، م.، رحمتی، م.، میر، ب.، تحلیل و اولویت‌بندی روستاهای هدف گردشگری استان لرستان با رویکرد توسعه پایدار (۱)، ۱۱۶-۱۳۰

<https://doi.org/10.22034/fersd.2026.1.8.1>

<https://doi.org/10.22034/fersd.2026.1.8.1>

© نویسندگان.

ناشر: انتشارات دانشگاه لرستان.

۱. مقدمه

امروزه، گردشگری روستایی به عنوان راهبردی مکمل در کنار کشاورزی، برای مواجهه با چالش های توسعه روستایی از جمله فقر، بیکاری و مهاجرت، مورد توجه برنامه ریزان و سیاست گذاران قرار گرفته است (شارپلی، ۲۰۰۲). این شکل از گردشگری، با تأکید بر بهره گیری از توانمندی های بومی، می تواند نقشی عمده در توانمندسازی جوامع محلی، ایجاد اشتغال و تنوع بخشی به اقتصاد روستایی ایفا نماید (Sharifzadeh, A., & Moradinejad, H, 2001). با این حال، گردشگری ذاتاً فعالیتی است با پیامدهای دوگانه مطلوب و نامطلوب. افزایش آگاهی نسبت به آثار منفی آن، سبب گذار از مدل های سنتی به سمت پارادایم «توسعه پایدار گردشگری» شده است که در پی ایجاد تعادلی پویا بین ابعاد اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و زیست محیطی است (Choi et al., 2006).

در این راستا، اولویت بندی علمی مناطق بر اساس معیارهای چندگانه، به شرط لازم و اولین گام برنامه ریزی اثربخش تبدیل شده است (Khoshnazar, M., Rahimi, R., & Taghdisi, A, 2012). این امر به ویژه در شناسایی «روستاهای هدف گردشگری» به عنوان کانون های دارای جاذبه های تاریخی، طبیعی و فرهنگی که می توانند انگیزه سفر ایجاد کنند، اهمیت مضاعف می یابد. چنین رویکردی، راهکاری عملی برای تحقق اهداف کلان از جمله بهره گیری از توان مناطق محروم و توسعه متوازن است (Aligholizadeh, N, 2014).

پیشینه پژوهشی گسترده ای، اهمیت و روش های این اولویت بندی را در عرصه جهانی و ملی بررسی کرده اند. در سطح بین المللی، مدل هایی ترکیبی برای سنجش پایداری ارائه شده (Ko, T.G, 2005) و عوامل رقابت پذیری مقاصد، مانند کیفیت خدمات و جاذبه های محلی، مقایسه شده اند (Domínguez, T., Darcy, S., & Alén, E, 2014). همچنین، مطالعاتی بر یکپارچه سازی گردشگری با سایر فعالیت های اقتصادی پایدار (Juma & Khademi, 2019) و اهمیت شبکه سازی مقاصد تأکید کرده اند (Sörensson & Schmudde, 2020). در بستر ایران،

یافته ها عموماً نشان از عدم تعادل در سطح پایداری و ناهمخوانی بین توانمندی های ذاتی و سطح زیرساخت ها در روستاهای هدف دارد. برای نمونه، پژوهش ها حاکی از پایداری ضعیف تر بعد محیطی نسبت به ابعاد اجتماعی و اقتصادی است (Mahdavi, D, 2011) و ناهماهنگی بین توان های طبیعی و زیرساختی را در استان گلستان نشان داده اند (Bozarjomehri, Kh., & Mahdi Modoudi, M, 2015). مطالعاتی نیز با به کارگیری فنون تصمیم گیری چندمعیاره، به اولویت بندی عملی روستاهای هدف در استان هایی مانند اصفهان (Ghaffari, R., & Vaezian, F, 2016) و کرج (Heidari Sureshjani, R., Kiani, Salmi, S., & Basereh, A, 2017) پرداخته اند. در استان لرستان نیز اگرچه بر لزوم مشارکت مردم محلی و برنامه ریزی برای توسعه ظرفیت ها تأکید شده (Movahedi, R., Sepahvand, R., & Rahimi, M, 2021) و تأثیر مثبت توانمندسازی بر حمایت ساکنان نشان داده شده است (Shokouhi, M., & Yazdanpanah, M, 2019). اما خلاصه یک مطالعه نظام مند که به اولویت بندی روستاهای هدف این استان بر اساس شاخص های اصلی پایداری بپردازد، به وضوح محسوس است.

لرستان، با دارا بودن موقعیتی کوهستانی در رشته کوه زاگرس، از غنای طبیعی و فرهنگی چشمگیری برخوردار است. با این وجود، فقدان یک ارزیابی راهبردی برای تمرکز منابع، مانعی برای بهره برداری بهینه از این پتانسیل ها به نظر می رسد. بنابراین، هدف اصلی این پژوهش، اولویت بندی روستاهای هدف گردشگری استان لرستان با استفاده از شاخص های اقتصادی، زیست محیطی و فرهنگی-اجتماعی است. پاسخ به این پرسش که «کدام روستاها با در نظرگیری معیارهای پایداری، اولویت بالاتری برای سرمایه گذاری و برنامه ریزی دارند؟» می تواند چارچوبی علمی برای تصمیم گیری مدیران و هدایت سرمایه گذاری ها فراهم آورد و گامی در جهت توسعه پایدار و همه جانبه این استان بردارد.

۱. روش استادی: در این مرحله، با مراجعه به منابع معتبر شامل مقالات علمی داخلی و خارجی، کتب، گزارش‌های رسمی (مانند طرح‌های جامع گردشگری) و اسناد بالادستی،

آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار آلفای محاسبه شده (که می‌بایست بالاتر از ۰,۷ باشد) نشان داد که ابزار پژوهش از پایایی مطلوبی برخوردار است.

برای تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها و پاسخ به سؤالات پژوهش، از تکنیک‌های آماری مناسب با سطح سنجش داده‌ها استفاده شد. پس از کدگذاری و ورود داده‌ها به محیط نرم‌افزار SPSS، از آزمون ناپارامتریک فریدمن استفاده گردید. این آزمون برای رتبه‌بندی و اولویت‌بندی متغیرها (شاخص‌ها و سپس روستاها) بر اساس نظرات پاسخ‌دهندگان و تعیین اینکه آیا بین رتبه‌های اختصاص یافته تفاوت معناداری وجود دارد یا خیر، ابزار مناسبی محسوب می‌شود. به عبارت دیگر، آزمون فریدمن این امکان را فراهم آورد تا بتوان بر اساس میانگین رتبه‌های به‌دست‌آمده، روستاهای مورد مطالعه را به‌طور معناداری اولویت‌بندی کرد.

تشکیل دادند. این افراد به‌طور هدفمند و با در نظرگیری معیارهایی نظیر سابقه کار طولانی، داشتن مدرک تحصیلی مرتبط و تجربه عملی در مدیریت یا برنامه‌ریزی پروژه‌های گردشگری در سطح استان انتخاب شدند. نمونه‌گیری به روش هدفمند و گلوله برفی انجام پذیرفت تا اطمینان حاصل شود که مشارکت‌کنندگان از بالاترین سطح دانش و اشراف به موضوع برخوردارند. این گروه شامل معاونان توسعه و گردشگری، مدیران و کارشناسان با سابقه این اداره کل بودند. ابزار اصلی پژوهش، پرسشنامه محقق‌ساخته بود که بر مبنای شاخص‌های استخراج‌شده از مطالعات اسنادی طراحی گردید. برای اطمینان از روایی (اعتبار) پرسشنامه، از نظرهای چند تن از استادان دانشگاه و کارشناسان مجرب حوزه گردشگری استفاده شد و اصلاحات لازم بر اساس نظرات آنان اعمال گردید. برای سنجش پایایی (قابلیت اعتماد) گویه‌های پرسشنامه و اطمینان از همگنی درونی متغیرها، از آزمون

روستاهای هدف گردشگری استان لرستان

ردیف	بخش	دهستان	نام روستا	نشانی روستا
۱	پایی	سپیددشت	بیشه	مسیر شهر سپید دشت، ۶۵ کیلومتری خرم آباد
۲	اشترینان	گودرزی	ونائی	۱۵ کیلومتری مرکز شهر بروجرد، روستای ونایی
۳	پایی	گریت	چنار گریت (آبشار هفت چشمه)	مسیر خرم آباد - سپیددشت، ۵۰ کیلومتری شهر خرم آباد
۴	پایی	کشور	سنگ تراشان (نوژیان)	جاده کمربندی، ۴۵ کیلومتری جنوب خرم آباد
۵	مرکزی	کرگاه غربی	گوشه شهنشاه	جاده کمربندی، ۱۵ کیلومتری جنوب شرق شهرستان خرم آباد
۶	مرکزی	رباط	رباط نمکی	کیلومتر ۱۰ جاده خرم آباد - الشتر

هزینه زندگی: تغییر در قدرت خرید محلی، توانایی تأمین مسکن و تأثیر بر قیمت‌ها (مانند قیمت زمین).
فعالیت و اشتغال: ایجاد فرصت‌های شغلی متنوع و برابر برای جامعه میزبان (به‌ویژه جوانان و زنان)، توسعه کارآفرینی و امنیت شغلی.

ابعاد، شاخص‌های عمده و نماگرهای ارزیابی روستاهای هدف گردشگری به شرح زیر دسته‌بندی و خلاصه می‌شوند:

۱. بعد اقتصادی

این بعد تأثیرات گردشگری را بر اقتصاد محلی می‌سنجد. درآمد و توزیع آن: افزایش و ثبات درآمدها، ایجاد درآمد برای نهادهای محلی، کاهش فقر و رضایت جامعه میزبان.

توسعه امکانات و خدمات: بهبود کیفیت و گسترش خدمات عمومی (آموزشی، ارتباطی، بهداشتی، رفاهی) برای جامعه میزبان و گردشگران.

افزایش آگاهی جامعه محلی: افزایش دانش ساکنان، گردشگران و مدیران نسبت به اهمیت منابع طبیعی و گردشگری.

مشارکت و همبستگی اجتماعی: تقویت نهادهای محلی، افزایش مشارکت ساکنان در برنامه‌ریزی و توسعه، و تعامل بین میزبان و گردشگر.

رضایت جامعه میزبان: میزان خشنودی ساکنان از توسعه گردشگری، دسترسی به امکانات و رفتار گردشگران.

حفظ فرهنگ و سنن: تأثیر گردشگری بر حفظ یا تعارض آداب و رسوم سنتی و امکان تبادل فرهنگی.

امنیت و رفاه اجتماعی: تأثیر بر امنیت عمومی، آرامش محلی،

ترافیک، و بروز ناهنجاری‌های اجتماعی (Eftekhari, S., Roknoddin, A., Mahdavi, D., & Pourtaheri, M., 2021 & Rezvani, M., Akbarian Ronizi, S., Eftekhari, S., Roknoddin, A., & Badri, S.A., 2012, Akbarian Ronizi, S., & Rezvani, M., 2015)

سرمایه‌گذاری: جذب سرمایه در بخش‌های مختلف مرتبط با گردشگری (خدمات رفاهی، تولیدی، زیربنایی) و مشارکت سرمایه افراد بومی.

۲. بعد محیط‌زیستی

این بعد به تأثیرات گردشگری بر محیط طبیعی و منابع می‌پردازد.

آگاهی و مدیریت محیط‌زیست: سطح توجه و برنامه‌ریزی مدیران و ساکنان برای حفاظت از محیط‌زیست و جاذبه‌های طبیعی.

آلودگی: افزایش آلودگی‌های مختلف (زباله، هوا، صوتی، آب) ناشی از فعالیت گردشگری.

مدیریت منابع سرزمین: تأثیر بر منابع آب، اراضی زراعی و باغ‌ها، تغییر کاربری اراضی، فشار بر منابع طبیعی، تخریب چشم‌اندازها و تنوع زیستی.

۳. بعد اجتماعی-فرهنگی

این بعد پیامدهای گردشگری را بر ساختار جامعه و فرهنگ محلی بررسی می‌کند.

جدول شماره ۳: آزمون فریدمن

Test Statistics^a

N	10
Chi-square	121.026
df	77
Asymp. Sig.	.001

a. Friedman Test

جدول شماره ۲: آزمون آلفای کرونباخ

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.946	78

۳. یافته‌های پژوهشی

منظور، آزمون آلفای کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت. نتیجه این آزمون، عدد ۰٫۹۴ را نشان داد (جدول شماره ۲). این مقدار که بسیار بالاتر از حداقل استاندارد قابل قبول (۰٫۷) است، حاکی از همسانی درونی بسیار بالا و پایایی عالی میان گویه‌های پرسشنامه طراحی شده است. در نتیجه، می‌توان با اطمینان، داده‌های گردآوری شده توسط این ابزار را مبنای تحلیل‌های بعدی قرار داد.

برای دستیابی به هدف اصلی پژوهش یعنی اولویت‌بندی، از آزمون ناپارامتریک فریدمن در نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

استان لرستان با دارا بودن منابع و جاذبه‌های گوناگون طبیعی (مانند کوهستان‌های زاگرس، آبشارها و رودخانه‌ها) و تاریخی (نظیر بافت‌های روستایی اصیل و میراث فرهنگی)، از پتانسیل بالایی برای توسعه گردشگری روستایی برخوردار است. این زمینه غنی، ضرورت انتخاب و اولویت‌بندی هوشمندانه روستاهای هدف را برای بهره‌برداری پایدار از این مواهب دوچندان می‌سازد.

پیش از تحلیل اصلی داده‌ها، اطمینان از قابلیت اعتماد ابزار جمع‌آوری اطلاعات (پرسشنامه) ضروری بود. برای این

سرمایه‌گذاران و پتانسیل ایجاد اشتغال گسترده در این روستا می‌باشد.

روستای ونایی و روستای چنارگری با امتیازات اقتصادی ۴۰,۲۵ و ۴۳,۵، در رده‌های میانی قرار دارند. عملکرد آنها در شاخص‌های مختلف یکسان نیست. برای مثال، ونایی در شاخص «سرمایه‌گذاری» امتیاز پایینی (۱۵) دارد که می‌تواند نشانه‌ای از عدم جذابیت برای سرمایه‌گذاری‌های کلان یا ضعف در زیرساخت‌های لازم باشد.

روستای گوشه شهنشاه با امتیاز ۴۱ و روستای بیشه با امتیاز ۳۵,۵ در انتهای رده‌بندی اقتصادی قرار می‌گیرند. پایین بودن امتیاز بیشه در شاخص «فعالیت و اشتغال (۲۷)» و گوشه شهنشاه در شاخص «هزینه زندگی (۳۵)» نیازمند توجه ویژه در برنامه‌ریزی‌های آتی است.

۲. بُعد زیست‌محیطی

این بُعد وضعیت آگاهی، آلودگی و مدیریت منابع طبیعی را ارزیابی می‌کند.

روستای سنگ‌تراشان با وجود کسب رتبه اول اقتصادی، از نظر زیست‌محیطی با میانگین درصد ۴۴ در جایگاه نخست است. این نشان می‌دهد توسعه اقتصادی در این روستا لزوماً به بهای تخریب محیط‌زیست تمام نشده و سطح نسبی از آگاهی محیط‌زیستی (امتیاز ۴۹) وجود دارد.

روستای ونایی (میانگین ۴۰,۳)، گوشه شهنشاه (۳۶,۳) و بیشه (۴۲,۳) در رده‌های بعدی قرار دارند. امتیاز بالای روستای بیشه در شاخص «آلودگی (۵۴)» یک هشدار جدی محسوب می‌شود* و حاکی از آن است که احتمالاً توسعه در این روستا با هزینه زیست‌محیطی بالایی همراه بوده است.

روستای چنارگری با میانگین درصد ۳۵,۳ پایین‌ترین امتیاز محیط‌زیستی را کسب کرده است. امتیاز پایین آن در شاخص «منابع سرزمین (۲۷)» می‌تواند نشان‌دهنده فشار بر منابع طبیعی (آب، خاک، مرتع) یا تغییر کاربری‌های نامناسب باشد.

۳. بُعد اجتماعی-فرهنگی

این بُعد تأثیر گردشگری بر جامعه میزبان، امکانات رفاهی و هویت فرهنگی را اندازه‌گیری می‌کند.

زیرساخت‌های رفاهی، آموزشی و بهداشتی مرتبط با گردشگری است.

این آزمون به دلیل قابلیت آن در رتبه‌بندی متغیرها بر اساس نظرات پاسخ‌دهندگان و بررسی وجود تفاوت معنادار بین آن‌ها انتخاب گردید. نخست، معنادار بودن تفاوت در اهمیت عوامل و شاخص‌های مورد بررسی (ابعاد اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و زیست‌محیطی و زیرشاخص‌های آنها) ارزیابی شد. مقدار آزمون فریدمن معادل ۰,۰۱ به دست آمد (جدول شماره ۳). از آنجایی که این مقدار کمتر از سطح معناداری ۰,۰۵ است، نتیجه گرفته می‌شود که بین اولویت‌های ادراک شده توسط خبرگان، تفاوت آماری معناداری وجود دارد و می‌توان به رتبه‌بندی آنها اعتماد کرد. این تحلیل با سطح اطمینان ۹۹ درصد انجام پذیرفت.

در گام بعدی و بر پایه این تأییدیه آماری، رتبه‌بندی نهایی شاخص‌ها و متعاقباً روستاهای هدف گردشگری استخراج گردید. نتایج این رتبه‌دهی نهایی نشان می‌دهد کدام روستاها در بین جامعه آماری خبرگان، از اولویت بالاتری برای توسعه برخوردار هستند. بر این اساس، روستای گوشه شهنشاه در کانون توجه قرار گرفته و به عنوان اولویت نخست شناسایی شده است.

بر اساس داده‌های جدول ارائه شده، امتیازات هر یک از روستاهای هدف گردشگری استان لرستان در ابعاد و شاخص‌های مختلف به شرح زیر تحلیل می‌شود. این امتیازات که بر اساس نظرسنجی از خبرگان گردشگری استان و در مقیاس درصدی محاسبه شده‌اند، نقاط قوت و ضعف هر روستا را به وضوح نشان می‌دهند.

تحلیل جزئی امتیازات بر اساس ابعاد و شاخص‌ها

۱. بُعد اقتصادی

این بُعد عملکرد روستاها را در ایجاد درآمد، اشتغال و جذب سرمایه‌گذاری می‌سنجد.

روستای سنگ‌تراشان با میانگین درصد ۵۵,۵، به طور قاطع در رتبه نخست اقتصادی قرار دارد. این برتری به ویژه در شاخص‌های سرمایه‌گذاری (امتیاز ۶۱) و فعالیت و اشتغال (امتیاز ۵۹) مشهود است که نشان‌دهنده جذابیت بالا برای در این بُعد نیز روستای سنگ‌تراشان با میانگین درصد ۴۱ پیش‌تاز است. این روستا به ویژه در شاخص «توسعه امکانات و خدمات (۵۸)» امتیاز قابل توجهی دارد که نشان‌دهنده بهبود

روستای گوشه شهنشاه (میانگین ۴۰) و روستای بیشه (میانگین ۳۷) در رده‌های میانی جای دارند. نقطه قوت گوشه شهنشاه، امتیاز بالا در شاخص «رضایت جامعه میزبان (۴۰)» است که حکایت از پذیرش اجتماعی گردشگری توسط ساکنان دارد.

روستای ونایی و چنارگریتر دو با میانگین ۳۷ و ۳۲، به ترتیب در جایگاه چهارم و پنجم قرار گرفته‌اند. امتیاز بسیار پایین چنارگریتر در شاخص «رضایت جامعه میزبان (۲۲)» و «امنیت و رفاه اجتماعی (۲۶)» زنگ خطری است که نشان می‌دهد توسعه گردشگری در این روستا ممکن است با بی‌میلی ساکنان محلی یا ایجاد ناهنجاری‌های اجتماعی همراه بوده است.

با تلفیق امتیازات سه بُعد می‌توان به یک ارزیابی ترکیبی دست یافت:

روستای سنگ‌تراشان با برتری آشکار در ابعاد اقتصادی و اجتماعی-فرهنگی و عملکرد قابل قبول در بُعد زیست‌محیطی، به عنوان روستای پیش‌تاز و دارای بیشترین آمادگی برای توسعه گردشگری شناسایی می‌شود. الگوی توسعه در این روستا نشان‌دهنده توازن نسبی بین منافع اقتصادی و ملاحظات اجتماعی است.

روستای گوشه شهنشاه اگرچه از نظر اقتصادی در جایگاه برتر نیست، اما به دلیل رضایت بالای جامعه میزبان و عملکرد متعادل در سایر ابعاد، یک کاندیدای مستحکم با پایداری اجتماعی بالا محسوب می‌شود. روستاهای ونایی، بیشه و چنارگریتر هر یک با چالش‌های خاصی روبرو هستند: ونایی با ضعف در جذب سرمایه‌گذاری، بیشه با معضل آلودگی و چنارگریتر با چالش‌های اجتماعی و رضایت پایین ساکنان. توسعه در این روستاها نیازمند برنامه‌ریزی درمانی و هدفمند برای رفع نقاط ضعف شناسایی شده است.

براساس نتایج آزمون فریدمن که در جدول ارائه شده است، رتبه‌بندی شاخص‌های کلیدی در روستاهای هدف گردشگری استان لرستان به شرح زیر تحلیل می‌شود. در این رتبه‌بندی، عدد ۱ نشان‌دهنده بهترین وضعیت (اولویت بالا) و اعداد بزرگ‌تر نشان‌دهنده رتبه‌های پایین‌تر هستند.

تحلیل کلی و الگوهای عمومی

روستاهای گوشه شهنشاه و رباط نمکی در اکثر شاخص‌ها همواره رتبه‌های برتر (۱ یا ۲ و ۳) را به خود اختصاص داده‌اند که نشان از عملکرد متعادل و مطلوب آن‌ها در ابعاد مختلف دارد. در مقابل، برخی روستاها در شاخص‌های خاصی با چالش مواجهند. برای مثال، شاخص «منابع سرزمین» برای چندین روستا (ونایی، چنارگریتر، سنگ‌تراشان و بیشه) یک نقطه ضعف (رتبه ۵ یا ۶) به شمار می‌آید که نیازمند توجه ویژه در برنامه‌ریزی‌های حفظ محیط زیست است.

تحلیل موردی روستاها بر اساس نقاط قوت و ضعف

۱. روستای گوشه شهنشاه و رباط نمکی (الگوی متعادل):

این دو روستا به‌وضوح برترین عملکرد را نشان می‌دهند. آن‌ها در شاخص‌های حیاتی «توسعه امکانات و خدمات»، «افزایش آگاهی جامعه محلی»، «مشارکت و همبستگی» و «فعالیت و اشتغال» رتبه ۱ را کسب کرده‌اند. همچنین، رتبه‌های ۲ و ۳ آن‌ها در شاخص‌هایی مانند «رضایت جامعه میزبان» و «فرهنگ و سن» حاکی از تعادل مناسب بین توسعه و حفظ هویت اجتماعی است. این موضوع، آن‌ها را به گزینه‌های ایده‌آل برای سرمایه‌گذاری پایدار تبدیل می‌کند.

۲. روستای سنگ‌تراشان (قوی با یک چالش):

این روستا نیز در بسیاری از شاخص‌ها (مانند فعالیت و اشتغال، آگاهی محیط‌زیستی، افزایش آگاهی جامعه محلی و مشارکت) رتبه ۱ را دارد و در شاخص «هزینه زندگی» نیز رتبه ۱ را به خود اختصاص داده که می‌تواند نشان‌دهنده **تأثیر مثبت گردشگری بر معیشت و قدرت خرید محلی باشد. با این حال، رتبه ۵ در شاخص «منابع سرزمین» یک هشدار محیط‌زیستی است و نشان می‌دهد توسعه ممکن است فشار بر منابع طبیعی (آب، خاک، مرتع) را افزایش داده باشد.

۳. روستای بیشه (عملکرد میانی با نقاط قوت قابل توجه):

عملکرد روستای بیشه در سطح میانی است. نقاط قوت آن، کسب رتبه ۱ در «افزایش آگاهی جامعه محلی» و رتبه ۲ در «توسعه امکانات» و «مشارکت» است. با این حال، رتبه‌های ۴ و ۵ در شاخص‌هایی مانند «فعالیت و اشتغال»، «هزینه زندگی» و «منابع سرزمین» نشان می‌دهد این روستا در تبدیل پتانسیل به منافع اقتصادی ملموس و حفاظت از منابع نیاز به برنامه‌ریزی هدفمندتری دارد.

۴. روستاهای ونایی و چنارگری (نیازمند توجه ویژه): این دو روستا عموماً رتبه‌های پایین‌تری دارند. چنارگری در هیچ شاخصی رتبه ۱ کسب نکرده و رتبه ۶ آن در «منابع سرزمین» ضعف عمده‌ای است. ونایی نیز با وجود رتبه متوسط در برخی شاخص‌ها، در «مشارکت و همبستگی» رتبه ۵ و در «منابع سرزمین» رتبه ۶ را دارد که حاکی از چالش در انسجام اجتماعی و فشار بر محیط زیست است. توسعه گردشگری در این روستاها مستلزم مداخلات پایه‌ای و تقویت نهادهای محلی است.

با ترکیب این رتبه‌بندی با ابعاد سه‌گانه توسعه پایدار: اولویت اول (توسعه یکپارچه و پایدار): روستاهای گوشه شهنشاه و رباط نمکی به دلیل توازن مثال‌زدنی بین

۴. نتیجه‌گیری

در میان راهبردهای توسعه اقتصادی، گردشگری روستایی به‌عنوان محرکی با آثار دوگانه مثبت و منفی، جایگاه ویژه‌ای یافته است. این پژوهش با پذیرش این پیشفرض که گردشگری در بنیان خود یک فرآیند اقتصادی اثرگذار است، اما با آگاهی از پیامدهای گسترده‌تر آن، کوشیده است تا توسعه این صنعت را در استان لرستان از منظر پایداری چندبعدی ارزیابی کند.

ارزیابی در قالب یک چارچوب سه‌بعدی طراحی شد: اقتصاد (شامل درآمد، اشتغال، سرمایه‌گذاری)، محیط‌زیست (شامل آگاهی، آلودگی و مدیریت منابع) و جامعه-فرهنگ (شامل رضایت، مشارکت، امنیت و حفظ میراث). در مجموع، ۱۳ شاخص کلیدی در این سه عرصه تعریف و برای سنجش ۶ روستای هدف استان لرستان (بیشه، ونایی، چنارگری، سنگتراشان، گوشه شهنشاه و رباط نمکی) به کار گرفته شد. داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه‌های تخصصی و با بهره‌گیری از نظرات ۱۰ تن از خبرگان اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان لرستان گردآوری شد. برای تجزیه و تحلیل نهایی و اولویت‌بندی روستاها، از آزمون فریدمن استفاده گردید.

نتایج به وضوح روستای گوشه شهنشاه را به عنوان گزینه برتر معرفی می‌کند. این روستا همزمان در ابعاد اقتصادی و

شاخص‌های اقتصادی (اشتغال)، اجتماعی (مشارکت، رضایت) و زیست‌محیطی (آگاهی)، در صدر فهرست قرار می‌گیرند. اولویت دوم (توسعه با مدیریت ریسک محیط‌زیستی): روستای سنگتراشان با وجود عملکرد اقتصادی و اجتماعی قوی، به دلیل آسیب‌پذیری در شاخص منابع سرزمین، در این رده جای می‌گیرد. موفقیت آن منوط به اجرای برنامه‌های حفاظت محیط‌زیست است.

اولویت سوم (توسعه مبتنی بر توانمندسازی): روستاهای بیشه، ونایی و چنارگری برای رسیدن به پایداری، نیازمند طرح‌های توسعه جامع‌نگر هستند که ابتدا بر تقویت مشارکت اجتماعی، ایجاد اشتغال پایدار و مدیریت منابع طبیعی متمرکز شوند.

اجتماعی-فرهنگی رتبه نخست و در بعد محیط‌زیستی رتبه دوم را کسب کرد. این موفقیت چندجانبه، آن را به‌الگویی برای توسعه متوازن و پایدار تبدیل می‌سازد. پس از آن، روستاهای سنگتراشان و رباط نمکی به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند.

در مقابل، سرنوشت روستای بیشه درس‌آموز است. این روستا با وجود برخورداری از جاذبه‌های طبیعی استثنایی مانند آبشار معروف بیشه، نتوانست به عنوان یک روستای هدف قابل توصیه مطرح شود. تحلیل داده‌ها دو دلیل عمده را آشکار کرد:

۱. چالش اجتماعی: وجود تنش و بی‌میلی در جامعه محلی نسبت به ورود گردشگران.
۲. بحران زیست‌محیطی: کسب رتبه اول آلودگی در بین روستاهای مورد مطالعه که عمدتاً ناشی از فقدان زیرساخت‌های اولیه دفع فاضلاب و مدیریت پسماند در طول سالیان متمادی است.

این مورد به وضوح نشان می‌دهد که صرف برخورداری از جاذبه‌های طبیعی، ضامن موفقیت گردشگری نیست و غفلت از پذیرش اجتماعی و ملاحظات اولیه زیست‌محیطی می‌تواند حتی بزرگ‌ترین موهبت‌های طبیعی را به کانون بحران تبدیل کند.

بیشه، هرگونه توسعه منوط به حل بحران زیرساخت‌های بهداشتی (دفع فاضلاب و پسماند) و انجام گفت‌وگوهای اجتماعی برای کاهش تنش‌ها است.

۲. پیشنهاد نهادی

تدوین سند «الزامات پایداری» برای روستاهای هدف: بر اساس شاخص‌های این پژوهش، یک چک‌لیست روشن برای صدور، تمدید یا ارتقای مجوز «روستای هدف» تعریف شود. روستاها موظف به ارائه گزارش پیشرفت سالانه در ابعاد سه‌گانه باشند.

ایجاد «کمیته سه‌جانبه» در هر روستای هدف: متشکل از نمایندگان جامعه محلی، سرمایه‌گذاران/دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی. این کمیته ناظر بر رعایت توازن در توسعه و حل اختلافات خواهد بود.

راه‌اندازی پلتفرم «همیار گردشگری لرستان»: با هدف آموزش آنلاین به جامعه میزبان درباره مهمان‌نوازی پایدار، مدیریت پسماند و معرفی جاذبه‌های فرهنگی، و همچنین افزایش آگاهی گردشگران نسبت به رفتار مسئولانه در طبیعت و احترام به آداب محلی.

۳. پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

علت‌یابی عمیق: انجام یک مطالعه کیفی در روستاهای سنگتراشان و بیشه برای کشف ریشه‌های دقیق نارضایتی اجتماعی و تخریب محیط‌زیست، از طریق مصاحبه با ذی‌نفعان.

توسعه مدل: بسط مدل حاضر با افزودن شاخص‌های نوینی مانند تاب‌آوری در برابر تغییرات اقلیمی یا میزان نوآوری و دیجیتالی شدن خدمات.

این پژوهش تاکید می‌کند که انتخاب و توسعه روستاهای هدف گردشگری در لرستان، نیازمند نگرشی نظام‌مند و فراتر از بررسی صرف جاذبه‌ها است. موفقیت در گرو ترکیب همزمان سه عامل است: توان اقتصادی و زیرساختی، پذیرش و رضایت جامعه میزبان، و تعهد به حفظ محیط‌زیست. روستای گوشه شهنشاه نمونه‌ای از این هماهنگی است، در حالی که وضعیت روستای بیشه هشدار جدی برای بازنگری در سیاست‌های توسعه و تخصیص فوری منابع برای حل مسائل پایه‌ای است.

با تکیه بر نتایج تحقیق، پیشنهادات زیر می‌تواند نقشه راه عملیاتی برای مدیران باشد:

۱. راهبرد کلان: توسعه مبتنی بر تیپ‌شناسی روستاها
روستاهای «پایدار-محور» (مانند گوشه شهنشاه): از این روستا به عنوان الگوی موفق و ویرین توسعه متوازن استان استفاده کنید. تجربیات موفق آن در ایجاد تعادل بین درآمد، رضایت محلی و حفاظت محیط‌زیست، باید مستندسازی و به سایر روستاها تسری داده شود.
روستاهای «اقتصاد-محور» با ریسک بالا (مانند سنگتراشان): برای این روستاها برنامه مدیریت ریسک محیط‌زیستی و اجتماعی الزامی است. ایجاد «صندوق حفاظت از منابع سرزمینی» از بخشی از درآمد گردشگری، و اجرای کارگاه‌های توانمندسازی اجتماعی برای افزایش مشارکت و رضایت ساکنان پیشنهاد می‌شود.

روستاهای «میراث-محور» (مانند رباط نمکی و بیشه): تمرکز باید بر گردشگری مسئولانه و کم‌ضربه باشد. برای روستای رباط نمکی که پتانسیل اجتماعی-فرهنگی دارد، توسعه گردشگری جامعه‌محلی (CBT) اولویت دارد. برای روستای

5. References

- Akbarian Ronizi, S., & Rezvani, M. (2015). Analysis and explanation of tourism development sustainability in rural areas (Case study: Central District of Damavand County). *Journal of Human Geography Research*, 1, 81-95. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2015.51264>.
- Aligholizadeh, N. (2014). Examining the government's performance in developing tourism activities with emphasis on tourism policies and programs in rural areas. Proceedings of the 2nd National Conference on the Role of Tourism in Development, University of Mazandaran, pp. 1258.
- Bahloul Yaghashghaei, K. (2014). *Firuzabad and the dream of development*. Green Book, p. 1.
- Bozarjomehri, Kh., & Mahdi Modoudi, M. (2015). Comparative evaluation of different tourism potentials in target villages of Golestan Province. *Journal of Human Settlements Planning Studies*, 31, 1.
- Choi, H.C., & Sirakaya, E. (2006). Sustainability indicators for managing community tourism. *Journal of Tourism Management*, 27(6), 1274-1289. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.05.009>.
- Ko, T.G. (2005). Development of a tourism sustainability assessment procedure: A conceptual approach. *Journal of Tourism Management*, 26(3), 431-445. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2003.12.003>.
- Sharpley, J., & Richard, S. (1997). *Tourism and development in the developing world*.
- Sharpley, R. (2002). Rural tourism and the challenge of tourism diversification: The case of Cyprus. *Tourism Management*, 23(3), 233-244. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(01\)00057-X](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(01)00057-X).
- Shokouhi, M., & Yazdanpanah, M. (2019). The impact of empowerment on residents' support for tourism development in the Kamardough tourism region. *Planning and Spatial Planning*, 23(1), 103.
- Domínguez, T., Darcy, S., & Alén, E. (2014). Competing for the disability tourism market – A comparative exploration of the factors of accessible tourism competitiveness in Spain and Australia. *Tourism Management*, 47, 261-272. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.10.008>.
- Eftekhari, S., Roknoddin, A., Mahdavi, D., & Pourtaheri, M. (2011). The process of localizing sustainable tourism development indicators. *Journal of Rural Research*, 4, 1.
- Ghaffari, R., & Vaezian, F. (2016). *Spatial Research*, 1(1).
- Heidari Sureshjani, R., Kiani Salmi, S., & Basereh, A. (2017). Evaluation and prioritization of tourism target villages using multi-criteria decision-making techniques. *Tourism Management Studies*, 43, 101. <https://doi.org/10.22054/tms.2018.9449>.
- Juma, L.O., & Khademi-Vidra, A. (2019). Community-based tourism and sustainable development of rural regions in Kenya: Perceptions of the citizenry. *Sustainability*, 11(7), 47-33. <https://doi.org/10.3390/su11174733>.
- Khoshnazar, M., Rahimi, R., & Taghdisi, A. (2012). Evaluation of investment priorities in tourism sample areas of Semirom County. *Tourism Studies*, 2(3), 24.
- Rezvani, M., Akbarian Ronizi, S., Eftekhari, S., Roknoddin, A., & Badri, S.A. (2012). Explanation of sustainability benchmark indicators in evaluating the effects of tourism patterns in rural areas surrounding metropolises; Case study: Rural areas surrounding the Tehran metropolis. *Journal of Human Geography Research*, 3, 69.
- Schmudde, U., & Sörensson, A. (2020). Tourism development in rural areas in Sweden – In the shadow of a well-established destination. *Athens Journal of Tourism*, 7(1), 55-74. <https://doi.org/10.30958/ajt.7-1-3>.
- Sharifzadeh, A., & Moradinejad, H. (2001). Sustainable development and rural tourism. *Jihad Socio-Economic Monthly*, June-July.

Mahdavi, D. (2011). Evaluation of rural tourism development sustainability in Iran (Case study: Historical-cultural villages of Iran) [Doctoral dissertation, Tarbiat Modares University].
Movahedi, R., Sepahvand, R., & Rahimi, M. (2021).

Strategies for developing sustainable rural tourism capacities in Khorramabad County. *Tourism Management Studies*, 16(55). <https://doi.org/10.22054/TMS.2021.28262.1809>

Tavaze, N., & Ardeshiri, M. (2015). Recognition of the capabilities of Firuzabad Atashkadeh village for tourism development with a focus on local indicators. Proceedings of the 1st National. Conference on Sustainable Urban Development, Tehran, Kimiya Research Group